

Bántják a magyart

Megjelenés éve: 2006 | Lapszám: 6 | Szerző: Nick Elsdorf

Közel-Nyugati Levél

“Ich sag’ Ihnen was: alles Russen, die Ungarn.”¹

Bántják bizony, alázzák szüntelen, szerte a nagyvilágban és itt Bécsben, a szemem előtt. Ha nem lennék rövidlátó, horgadna a fejem le, még az se vigasztalna, hogy pálmaként nővök a lelki teher alatt. Ellenállok persze, kard ki kard, ám mindhiába, akkora a túlerő.

Itt van mindjárt ez a kopár labanc köris a közeli villamosmegállóban. A legszívesebben tövestől kicsavarnám. Hogy’ nem veti le magáról ezt a piszkossárga plakátot! Meggyötört magyarok néznek le róla. “Sopronból menekítettük át őket, ahol egy sufniban összezárva haldokoltak” – így a mocsadék kommentár a homályos képek alatt. Még jó, hogy németül írták. Nem fáj annyira. “Hálásak lennénk már azért is, ha valaki néhány hétre be tudná fogadni őket” – lázít tovább a szennyposzter. Aláírás: *Tierschutzverein Währing*, kerületünk (mától fogva: az ő szaros kerületük) állatvédő egyesülete. A képeken egyébként alamuszi tekintetű ebek láthatók az ő harmincadjukon.

Mire tartjuk a (minden) Határon Túli Magyarok Hivatalát? Ha már Ausztriának sikerült álnok módon kivonnia magát a státustörvény hatálya alól, nem hagyhatjuk, hogy kedves állataink is megszenvedjék embertársaik sorsát. Legalább a magyarigazolvány kijár a Lajtán innenre szakadt faunának, meg talán ingyen utazhatnak a HÉV-en a hazalátogató homoki viperák. A tiszai kérészek szabadjegye például bizton nem döntené romba az éves büdzsét. Hogy nincs remény? Hogy már régóta ismét a proletár internacionalizmus szelleme kormányozza a Hivatalt? Ne tévesszen meg, nyájas olvasó, hogy mostanában vörösbe borulva dalolja a himnuszt, szívre a kéz, karnyújtásnyira a nej (liberálisban dettó), aki választásokat nyer lenn a Duna mentén. Vörös a lepel, de érzem én, a honra gyúr a bénuló Blair enyhén túlmozgásos tanítványa, s mentené a tizenötmilliót, amennyien aligha vagyunk már. Ha megint Moszkvában jár, a párnagázért cserébe igazán visszakövetelhetné Gázpromisztántól a Kárpátalját. Hisz fegyva magyar.

Kezeket fel

Sietek haza, emelkedjék a nemzet. Itt Bécsben csak süllyedünk, egyre gyakoribb például a magyarverés errefelé. Kisebbik fiam, ki épp kilencedik évét tapossa, több alkalommal is áldozatul esett az atrocitásoknak. Vallomással tartozom: szerzőné lelkem és jómagam voltunk a bűnelkövetők. Kibírhatatlanul viselkedett a gyermek, s már nem hatott rá a szép szó (ránk meg a nagyon fáj). Leckét nem akart írni, mondtuk, jó, de ne szúrj ki magaddal, meglátod, tanári megtorlás lesz a vége. Erre úgy döntött, hogy nem írni sem akar, de majd később; e ciklus ötpercenként ismétlődött, mígnem úgy másfél óra múlva valamelyikünk megunta a kised

válogatott átkozódásait, azt, hogy a füzetet a képébe vágja, miközben kisebb-nagyobb rúgások közepette kizavarja a szobából, és ... és – mitagadás – elcsattant olykor egy *Makarenko Light*. Többnyire altájra mérve. Utána persze jött a szánom-bánom, a közerkölcsök liberális felpuhítása, hogy másnap újramezódhessen a magyarok kölcsönös bántalmazása (mely bizonyos esetekben zsidóüldözéssel is felért).

A családi csetepatét, mint az lenni szokott, az elemi ösztönök mozgatták, közelebből: az elemi iskolaik. Frau Brigitte, a more osztályfőnöknő nem tudta ugyanis fiunknak megbocsátani, hogy az egy álló évre elhagyta, mikor magyarját pallérozandó, édesanyja ölelő karjaiban tavaly Pestre távozott. Én, előérezve a majdani viharokat, havonta hordoztam a hűtlen ugort vissza a művelt Nyugatra, ahol a nyugdíjérett tanerő hűvösen fogadta, majd rögtön leültette helyesírni. (Lábjegyzet: ha valami nem biztos manapság a német kultúrkörben, az maga a hejesírás. A pár éve bevezetett reformot, mely mélyre hatott és magasba szárnyalt, például megengedte ugyanazon mássalhangzó hármas torlódását – lásd *Schiffahrt* –, már vonogatják vissza. Német tartományi politikusok huzakodnak rajta, az osztrákok meg a svájciak *ab ovo* idegenkednek, mi, magyarok, bemagoljuk.) Brigitténk kitűnő lingviszta, a minap például kifejezetten elszomorodott, mikor elárultam neki: nyelvünkben nincsenek nemek, sőt múlt időből is csak egy akad ma már. “Hogyan lehet így egyáltalán beszélni?” – árulta el bánatos tekintete, majd lélekben behúzott még egy strigulát az *Ostblock* örök primitivizmusát soroló hosszú lista legaljára.

Múlt tavasszal le is vizsgáztatta volna a kisfiamat escéhából, umlautból és (a reform által épp újraértelmezett) sárfesz eszből, ha nem füllentek kanyarót, tengerentúli nagymamát és határzárát. A gyermeknek, mikor szeptemberben visszamerészkedett egykori osztályába, kapásból vesztett ügye volt. Először is, nem ismerte az osztrák folyóírást, mely – tudvalévő – lassú kunkoraival megvédi majd az alpokalji írásbeliséget a globalizáció ártalmaitól. Azt se tudta a kis gonosz, hogy a főneveket a német nagybetűvel írja (hát még azt, akárcsak bennszülött sorstársai, hogy mik is azok a főnevek). Mélyen egyetértek Brigittével. Az *essen* és a *das Essen* (enni és az evés), illetve a *schön* és a *die Schöne* (szép és a szép hölgy) szavak között tátongó szakadékba Wittgenstein hazájában igenis bele kell vetni minden nyolcévest, szokja csak a fogalmi gondolkodást a kis tahója, különben elenyész a bölcelet Ciszlajtániában.

Nem mondhatnám, hogy szörnyen meglepődtünk azon, hogy Brigitte szoros emberfogásra rendezkedett be. A budai elemiben is tomboltak az ösztönök és a felszólító módok az otthon töltött év folyamán: “jó reggelt, jó munkát gyerekek!”, “óra alatt nem veszi föl a radírt a földről!”, “kizárlak a kerületi matekversenyből!”. Fiunkat Bea néni, a magyar Brigitte is külföldinek nézte, ám amikor jeleztük neki, hogy a kis betolakodó reggelente – szorongásból kifolyólag – nem kíván eleget tenni az általános tankötelezettség előírásainak, magához tért. Brigitte viszont máig görcsöl.

“De hát a maguk fia a szünetben a lányok fülébe böfög” – vágta ki a tromfot legutóbb – “ez Ausztria, itt nem böfögni, itt tanulni kell.” “Tévedni tetszik” – válaszolt jéghidegen szerzőne lelkem – “ez Európa”, majd elővette a gyermek hazai füzetét, demonstrálandó az egységes kulturális tér létét. Kiderült, matekból vagy két évvel megelőzi az apró osztrákokat, versből (igaz, csak magyarból) meg háromszor annyit megtanult már, mint azok. “De tegnap a kézimunka-órán tomporon döfte az előtte ülő kislányt egy tűvel” – kontrázott Brigitte. Röhögés elfojtva, ha harc, legyen harc – gondoltuk –, majd etnikai alapokra helyezkedtünk: “és vajon azt méltóztatik-e tudni, hogy az egyik őshonos csemete megszavaztatta az osztályt, kik a hülyébbek:

az oroszok vagy a magyarok?” Fiunk padtársa, a kis Szergej szerint természetesen a magyarok, mert ha egy külföldi kimegy náluk az utcára, rögtön rárivallnak: állj, kezeket fel, és azon nyomban lelövik. (Lelövik!? Semmi *malenki robot*?) “És azt tudja-e, kedves Brigitte” – ütöttük, amíg meleg –, “hogyan az ifjú osztrák közvéleménykutató nemrég a horogkereszt-rajzolás rejtelmébe vezette be gyermekünket? A karján, mikor hazajött az iskolából, három is díszlett filctoll által elkövetve.” Sápadt öröm töltötte el kedvenc tanárnőnk arcát. Lehet, hogy mégsem szeret bennünket?

Kezeket fel, horogkereszt – hat évtizeddel a világháború befejezése után nem is rossz arány. Miért, talán tudtam én kilenc éves koromban (1959), hogy a 19. század végén ki háborúzott kivel és milyen jelképek segítették őket a harcban? Még arról se volt fogalmam, miért nem látni oly sok osztálytársam apukáját a szülői értekezleteken. Ma már tudom: a hiányzók egy részét épp konszolidálta a másik. *Swastika*? Fiunk ifjabbik nővére első felháborodásában kissé keményen indította a tudományos ismeretterjesztést: marhavagon, gázkamra, gyerek nem akadály, sőt. Bár öccsében egyelőre az keltette a rémületet, hogy a vagonban nem szolgáltak fel *corn flake*st reggelire, és a kakilás sem volt teljesen zavartalan, gondoltam, lelki támaszként közbelépek egy kis történelemhamisítással. Nem hazudtam, csak némi bátorságot kevertem a nagy-nagy bátortalanságba. Nagymamájáról meséltem, aki műtősnői lebernyege alatt csempészte ki ’44-ben a Zsidókórházból az SS-örök orra előtt az orvosi műszereket, hogy elvtársai (a tekintetes bíróság szerint: bűntársai) eljuttassák azokat a Tito-partizánokhoz. Türelmesen végighallgatott, ritka öröm, egy kérdése volt mindössze: “mi az a lebernyeg?”

Unalom és irigység

Ha az iskolát nem kedveljük is annyira, a *Hort*ot imádjuk. Napközinek nevezném, de nem az iskola része, hála a jó istennek. A szó szoros értelmében. A közeli plébániához tartozik, a borvirágos arcú, kedélyes Joseph atya felügyeli ideológiailag, mindennapjait viszont a hangos beszédű, még kedélyesebb Kurt uralja, az ötven körüli ideális úttörővezető. Szereti a gyerekeket, pedig egész napját társaságukban tölti. Még nem sikerült úgy megérkezni az intézménybe, hogy Kurt ne sakkozott, villanyvasutazott vagy csocsózott volna a felügyeletére bízott kiskorúakkal.

Csodák csodája, tőlünk sem kap kiütést. Igaz, megdolgozunk az elismerésért. A szülői értekezleteken Kurt által előre szétosztott Biblia-közei aranyigazságokat olvasunk fel a pedagógiai türelem és megértés szépségeiről. Nekem legutóbb valami “amikor kezet emelsz ...” kezdetű jutott. Amilyen álszent vagyok, rögtön elpirultam, amit a helybeliek részvétellel nyugtáztak: “nehéz szegénynek a nyilvános német megszólalás”. Ezzel sem jártak messze az igazságtól, éppúgy mint a szülőtársak jó felénél, Kurtéknál ugyanis felekezeti hovatartozás, bőrszín, nemzetiség nem oszt, nem szoroz. Homofóbiát sem feltételezek. Buziviccet legalábbis még nem hallottam ártatlan kisfiunktól. Káromkodásban is kezdő még. A *fick dich* (magyarul: *fuck yourself*) kifejezés felcsendül olykor a gyerekek szájából a napköziben, de minden nemi vagy etnikai képzettársítás nélkül. Kurtban bízni lehet. A bécsi helyhatósági választások idején például kiragasztotta a faliújságra az egyik liberális lap haragos cikkét Jörg Haider utódja (H. C. Strache – félek, e nevet meg kell jegyezni) külföldiekkel ócsárló kijelentéseiről. Még be is karikázta pirossal az eszmei mondanivalót. Lehet, hogy Brigitte nem katolikus?

Bizony, Haidernak annyi. Egyelőre. Új, narancssárga színbe öltözött pártja egy-két százalékokat gyűjt be a tartományi választásokon, Strache, a buzgó fogtechnikus (a nagynémet *Vandalia Burschenschaft* tagja) viszont tizenötöt szerzett legutóbb Bécsben. Szajkózva elődje régi szövegeit, méghozzá a gonoszabbak és unalmasabbak közül. Mostanában mintha hiányozna Haider pimasz karizmája. Tudom, kire gondolsz, nyájas olvasó, ne tagadd, csöppet megkönnyebbültél, amikor a két forduló között egy pillanatra felhagyott a veretes-naftalinos dumával, kieszelte ál- visszavonulását, és ismét feltűnt szemtelen mosolya. Korán örültél. Ma már megint a pénz szagáról elmélkedik, hűségéről papol és meinkampfozik – a könyökömön jön ki. Ha úgyis meg kell halni az unalomtól, legalább ne fenyegetse az embert közben. (Kohnt kérdezik a rendőrségen: mondja, ismeri a Grünt? Én? Sose láttam. Hát a Schwarzot? Akkor már inkább a Grünt.)

Télre feljöttek a szocik Bécsben, manapság azonban megint a konzervatívok vezetnek – lehet ásitózni, ha fintorogva is. Mert bűzlik a pénz, mintha csak a Fidesz rendelte volna, ezúttal az osztrák politika úgymond-baloldalán. Bedőlni látszik a BAWAG, a szocdem párttal szimbiózisban élő szakszervezetek bankja. Titkos spekulációk a nemzetközi pénzpiacon, még titkosabb, mi több, óriási veszteségekkel. Kiderül, a szakszervezeti oligarchák évek óta falaznak és döntik a tőkét, mármint az eladósodott bankba, a végén még a sztrájkalapot is elzálogosították. Legfőbb főnöküket, Fritz Verzetnitschet, a szocik királycsinálóját most áldozták be, vigyázva, nehogy a botrány átterjedjen a pártra. Ősszel választásokat tartanak Osztrákiában. Miközben alacsonyan repülnek a pártkáderek, Schüssel kancellár és a teljes néppárti vezérkar teátrálisan számlát nyit a vörös bankban: mi bízunk benne, bízz te is, kedves állampolgár, mégsem engedhetjük, hogy a szocik szétzilálják az osztrák bankrendszert. Wolfgang kancellártól egyébként semmi sem idegen, ami vonzza a kamerákat, legyen az Mozart Farkas Amádé vagy egy lipicai mén. Most éppen Wolfinhónak hívja a sajtó, mert focimeccset szervezett az Ausztria EU elnöksége miatt errefelé sűrűn megforduló világnagyságok számára. (Mi mindig mindenből kimaradunk...)

A BAWAG új vezérigazgatóját véletlenül ismerem, elméleti közgazdász, időnként összefutunk. Keynes-hívő, csendes, józan ember, nem tudom, hol szerezte VOR-öltönyét, melyben mindig látom. Kinevezése után pár nappal, a botrány előtt pár héttel találkoztunk. Mondtam neki, nem ilyennek képzelek el egy virtigli bankárt: “magának túl becsületes az arca ehhez”. Magamban folytatólagosan elkövetendő titkos pártfinanszírozásra gondoltam. Feltevésem stimmelt is, csak nem pártjukat pénzelték a bawagisták, hanem inkább a pénzt pártolták személyesen. Nowotny, mert hogy hívnának másként egy szegény bécsi balekot, most éjjel-nappal a többiek után takarít. Nyilatkozataiból úgy tűnik, már sose lesz a szabadpiac híve.

Interjúvolják egyik elődjét. Hetven körüli, őszes úr, váltig hajtogatja, ő nem tehet semmiről, amúgy vérig van sértve. A minap kilépett a pártból, mert nem bírja nézni, ahogy az a magafajta baloldaliakkal bánik. “Azért csatlakoztam a szociáldemokrata értékközösséghez, mert náciellenes és antipopulista vagyok” – mondja rezignáltan. Nem említi, hogy már majdnem hatvan volt, amikor e megvilágosodás érte, szigorúan axiológiai értelemben persze. Villámcsapásszerű lehetett a felismerés, hisz vezérigazgatói kinevezése előestéjén történt. Nincs véletlenül lelkiismeretfurdalása amiatt – kérdezi az újságíró –, hogy felesége nevére a piaci ár egyhatodáért jutott előkelő lakáshoz (tetőterasz uszodával) Bécs szívében, hogy dupla fizetést húzott saját bankjától (a kisebbik évi 320 ezer euróra rúgott), és hogy távoztakor kártalanítás címén előre kifizettette teljes nyugdíját? “Egy 2003-as bírósági ítélet szerint magát szabad nyilvánosan is »másokat megkopasztónak« nevezni.” (Vö. *Abzocker*, pontos magyar fordítása:

Kifosztovics Pátriárka.) A direktornak szeme se rebben: “az irigység véleményem szerint az elismerés egyik, igaz, meglehetősen perfid fajtája. Karl Farkasszal [ő volt az itteni Kellér Dezső] vallom, »az irigységért az embernek keményen meg kell dolgoznia«.” Később a tévéből tudom meg: már rég kitört a BAWAG-balhé, mikor a bank két drága sportkocsit vásárolt hű szolgájának.

Hugo velünk

Fennhéjázó, hipokrita szoci bankvezér, piha, ezzel jönnek? Nem is említettem volna ökelmét, ha a BAWAG nem váltott volna ki oly nagy felfordulást az Osztrák Szakszervezeti Szövetség (ÖGB) háza táján, megroggyantva a helyi identitás egyik alappilérét, a társadalmi partnerség intézményét. Igaz, roggant az már eleget az utóbbi években, a globalizáció, a keleti bővítés és a konzervatív kormányzás együttes hatására. Most azonban akkora a baj, hogy már a munkaadók is kezdenek berezelni: lassan nem lesz kivel megállapodniuk. Ha a szakszervezeti funkciók (itt boncnak mondják őket) kölcsönösen lefejezik egymást, ki magyarázza majd el a munkásoknak, hogy az ő érdekükben nő a munkaidő, csökken az állásbiztonság és nincs jobb annál, mint amikor részben foglalkoztatják csak az embert. Hiába mondják majd nekik, hogy nyugi, ez a *flexicurity*, rugalmasnak igen, de biztosnak nem fogják tartani munkahelyüket. Esetleg azt válaszolják, *Kruzifix* (sőt, *Kruziflex*), sztrájkba kezdenek és előbb-utóbb visszahívják Frankel Leót is. Akkor meg hogyan sétálok el a Lukácsból a Bem- térig?

Dundi barátom, kinek nem kenyeré a beszéd, újabban Bécsben időz. Szabadnak látom, repked az Opera és a hangversenytermek között, maradék perceiben pedig a nacionalizmuskutatók egyik klasszikusát fordítgatja holmi euróért. Vagy a városban csavarog, miközben folyton a Pesten robotoló nacsasasszonyra gondol meghittén. Időnként azért észrevesz ezt-azt. Úgy kell belőle kihúzni. Múltkor például tüntetőkre lett figyelmes. Röplapjuk Ausztriát imperialista államként aposztrofálta, követelte a munkás/nő/osztály (*Arbeiter/inner-Klasse*) korlátlan hatalmát és nem maradt adós egy zaftos jelszóval sem: “Ki az EU-ból, be a szocializmusba!” Barátom pánikba esett, ha ezek itt győznek, legrosszabb álmai válnak valóra. Nem engedik majd át a határon, ezúttal Kelet felé.

Az is meglepte, hogy május elsejét e kedves bécsi marxista-leninisták április 30-án ünneplik. Miért, mi mást tehetnének? Április 31-én furcsán hatna bármely nagyobb megmozdulás. Egyébként sem szeretik a szocdemekkel egyszerre fújni az Internacionálét a munka ünnepén (aztán meg irány a kávéház a *Ring*en). Nem és nem, különben is volt más attrakció Bécsben azidőtájt, az EU–Latin-Amerika csúcsra ide látogatott Chávez Hugo, venezuelai néptribun, minden globalizációkritikus legszebb reménysége, Fidel hű barátja. Ezrek tolongtak a nagygyűlésein talpig csegevarában, Lenin-sapkában, és skandálták boldogan, hogyaszongya: inter-náció-nále-zoli-dári- tét! E kifejezéssel anno Walter Ulbrichtnek is sikerült elkápráztatnia. Chavez átadta a venezuelai dolgozók harcos üdvözlését, egyebek között az osztrák szaktársaknak is. Róluk köztudott, hogy kicsattannak a szolidaritás érzésétől, kivált mikor a szomszédos országokban élő és ne adj’ isten Ausztriában munkát kereső embertársaik járnak a fejükben. Kizárólag azért nem akarják, hogy alacsonyabb bérért dolgozzunk, mint ők, mert az bennünket porig alázna. Otthon, még alacsonyabbért mintha szabad lenne alázódni. A munkaadóknak – úgy érzem – nem kell félniük a magánytól, szociális partnereik, ha ránk gondolnak, velük maradnak. Nem tágítanak. EU-t se, ha rajtuk múlik.

Nincs alkalom, hogy valaki ne törölné belénk a lábát. Pár hónapja Amerikában élő, szabadelvű ifjú szlovák politológus hölgy (apukája 1989 egyik hőse, népünk nagy barátja) illusztrálta magyar irredenta festményekkel, illetve hun kisebbségi aktivistákról készült fotókkal munkahelyemen tartott előadását. Egyébiránt a hazájában kavargó nacionalista érzeményekről beszélt. Kérdésekre, hogy miért pükt ezeket a képeket választotta, így válaszolt: “olyan jól mutatnak a *power point*tal”. Ugyancsak bécsi intézetemben adott elő nemrég a magyar kultuszminiszter, ki ifjú kutatóként járt már nálunk vagy másfél évtizede. Fellépés előtt a szerencse forgandóságáról beszélgetünk (de jó, hogy velem nem forog – gondolom magamban), amikor beront osztrák kollégája, korábban színész, még hozzá a ripacs fajtából, kinek nem tartozott emlékezetes alakításai közé, hogy állást vállalt már az első, Haiderékkel közös konzervatív kormányban is. Kívágja az ajtót, mögötte három slapaj, előttünk kérdezi meg tőlük, vajon miért is van ő itt, és melyikük zsebében lapul a neki írt korreferátum. Bozókira fittyet hány, elterül a fotelban és nagymonológba fog. “Jön ez az EU-elnökség, kéne nekünk valami keleti attrakció, mondjuk, egy tánccsoport, rendezhetnénk esetleg egy fesztivált ...” Mi, két magyar a végekről, viszoly és mosoly között ingadozunk. Én kezdek agresszívvá válni, Bozóki udvariasan tompít. Mindez később megismétlődik, már közönség előtt. A magyar miniszter szerényen elővezeti kulturális kiáltványát, kollégája viszont saját magát ajnározza, és pedig a “jó a mi kultúrpolitikánk? – de még milyen jó!” kompozíció szabályait követve. Akár egy isten háta mögötti kultúrház igazgatója sorolja, hányszor játszották tavaly a *Tschardaschfürstint*. Majd se szó, se beszéd, elviharzik a vacsoráról. Egy kézfogást megint megúsztam.

És társaloghattam Schwarzenberg herceggel, ki mindig megjelenik, ha kelet-európai *stich*je van a rendezvénynek. Havel egykori kancellárja, cseh szenátor, polgári foglalkozása szerint erdőgazda (nagyon nagybirtokos, régi földesúr) az akkor küszöbön állt magyar választásokról faggat. Látszik, követi az eseményeket, de igazából csak az SZDSZ érdekli. “Mondja, sikerült már megszabadulniuk (bocsánat a kifejezésért) a »zsidópárt« imáztól?” – kérdezi. Mielőtt nemesi antiszemitizmust orrontanál, nyájas olvasó, még ha finomat is, vedd tekintetbe, a szemembe mondta, őszinte sajnálkozással – és magyarul, mi több, kifogástalan kiejtéssel ejtve a szót az angol mondatban. Mikor a szocikra terelődött a beszélgetés, bánat redőzte homlokát: “mondom is mindig Péternek – tudja, rokon –, te, hogy’ megkínózták apádat azok a szörnyeteg kommunisták, szegény Mátyás, talán ellenállhatott volna, mindegy, ő is a családhoz tartozik.”

Juszt se használom ki a ziccert, s nem írok ehelyütt a magyar ügynök-saga bécsi fejezeteiről (Lendvai leleplez, Fényi szégyelli magát, Szabó nem, összes külügyi belügyér lapít). Egyébként is a besúgókéznál sokkal nagyobb a visszhangja közvetlen környezetemben az ügynökvadász Schmidt Mária művészi munkásságának. Aki munkahelyemet felkeresi és érdekli a környék történelme, bizton elzarándokol Pestre, az Andrássy útra. Előre bocsátom, e hölgyek és urak döntő többsége szelíd szemlélődő, nem akad közöttük, aki helyeselné például, hogy David Irvinget, foglalkozását tekintve Holocaust-tagadó, a minap tömlöcbe vetették Bécsben. (Helyeselni én se helyeseltam, mindössze eljátszottam a pajzán gondolattal, miként csökkenne a Keletről jövő turizmus Ausztriában, ha következetesen alkalmaznák e náci bűnökre kitalált, ún. “újraelkövetési” törvényt.) Kollégáim, miután a magyar ékezetek világában többnyire nehéz eligazodniuk, szép fővárosunkból visszatérve jobb esetben tehhorhácának, rosszabban terrorhazának nevezik a fák fölé magasodó sötétszürke dobozt. Nekem ez rosszul esik, akárcsak a kutyaplakát, miközben furdal a lelkiismeret, hisz a kultúrvándorok súlyos traumákkal felszerelve érkeznek vissza.

Kellemes borzongásról még egyiküktől sem hallottam. Utálják a *gyezsurnaja*-rendszert (hallom, már elmúlt), szeretnének önfeledten kóborolni a múzeumban, de hamar rájönnek, hogy antikommunista kiképzésre fizettek be. Van, aki rögtön kimenekül, aki viszont marad, az később garantáltan napokig felriad álmából a nagy zajra emlékezve, esetleg a pincébe “tévedve” kiújul a klausztofóbiája, és nem akadt még olyan, aki ne vette volna észre a történetábrázolás súlyos aránytalanságait, a nyilasok bagatellizálásától kezdve egészen a komenista korszak egyneműsítéséig. Azt sem értik, miért hordoznak bizonyos emberek nemzeti jelképeket, ne adj’ isten transzparenszeket magukkal, amikor múzeumba mennek. “Könyörüljeteek rajtam!” – esengek, de nem állom meg, hogy ne tetézzek, szót ejtve a vidáman hömpölygő Fidesz–MIÉP nagygyűlésekről, Zuschlag képviselő pazar gondolatkísérletéről, a Medgyessy-látogatásról (D-209 előtt vagy után, nem emlékszem, mindegy is), meg valami kormányzati díjról (Bozóki András, hozza ki az ellenőrzőjét!), melyet a *House of Error* kapott. És akkor még kíméletes voltam.

Londonban, sej

Ám nemcsak Schmidt viselt dolgait kéri számon rajtam Bécsben az odalátogató Kelet-Európa-kutatók, hanem valaki máséit is, akiről sose hittem volna, hogy nevét egyazon bekezdésben írom le Orbán udvari történészével. Legföljebb így: együtt röhögtünk Gyurival a hölgy legfrissebb kirohanásain. (Valld be, nyájas olvasó, te Gerőre gondoltál, de ő tudtommal még András.) Schöpflinnel először “szakmailag” találkoztunk, ám hamar kiderült, közös kutatásnál, kölcsönös előadás-meghívásnál több az anyag a kapcsolatunkban. Anyáink egy osztályba jártak a gimnáziumban, Pesten, a húszas évek végén, ugyanazt a vészidőszakot éltek túl, s néhány éve szinte egyszerre távoztak. Laktunk egymás lakásában, be- bepillantottunk egymás magánéletébe, összekötött bennünket a Pesttől mért távolság is. Kedveltem csavaros eszét, cinizmusba hajló gunyorát, azt, hogy sose láttam elvetemültnek. Biztató volt tudni, hogy egy magyar is megtanulhat angolul. Mostanában nem látjuk egymást, csupán én őt a televízióban. Azon, hogy már évek óta flörtölt a tábornokkal, csak mosolyogtam magamban. Gondoltam, egy volt BBC-s örökre BBC-s marad, s ha módja van, első kézből tájékozódik. Különben is, hadd lássák a *Besserwisser* liberális barátok: nem csak ők fújják a passzátszelet. Fintor és fricska.

Konzervatív allűrjeit is játéknak vettem, az se zavart különösebben, hogy ifjú közönséget keres hozzájuk. Időnként visszafintorogtam és fricskáztam. Közben igen türelmesnek hittem magam és egy kicsit britnek is. Pedig csak ostoba balfék voltam, hogy illő *understatement*-tel éljek. Odaülni Bálványoson az etnobiznisz kellős közepére? Hm. Parlamenteknek állni (akár európainak is) egy pártba, mely egyfolytában a parlamenten kívül köröz? Hm, hm. Genetikai fröcskölődést kimagyarázni? Hm, hm, hm. Node vissza az angolhoz: Gyuri, tartok tőle, hogy csöppet tartok tőled.

Ne sajnálj annyira, nyájas olvasó, épp most jövök egy díszes vacsoráról (hol másutt kellene a világ szociális bajairól konferenciázni, mint a császári Schönbrunnban?), az asztalnál egyik kedvencem, Margaret mellé ültettek. Ötvenes, ösztövért teremtes, ilyen vidám vénlányt még nem láttam, a nőkérdés és a családpolitika nagyasszonya, ballib multikulti. Okos, szerény és csúfondáros, úgy beszél az angolt, ahogy az amerikai parodisták szokták. Pár éve ment át Oxfordból Londonba tanítani, “hiányoztak a színházak” – magyarázza. *Small talk*: kérdem, hol laksz, Maggie abban a temérdek városban. Nem sejthetem, hogy fájó pontra tapintok (mégiscsak az időjárással kellett volna kezdeni). “Belvárosi lakásra nem futja, vettem hát egy házat Dél-Londonban. De nemsokára elköltözőm.” Szomorú grimaszt vág és alaposan elpirul.

AjvÉ, Angliában vagyunk, jön mindjárt a horror – fut át az agyamon –, kísértet a padláson, csontváz a szekrényben. Megkapaszkodom a szalvétámban és pókerarccal várom a folytatást. “Képzeld Nick, a múlt héten leköptek az utcán. Ismeretlen fejkendős muzulmán asszony volt, állt a megállóban, én jöttem a boltból, valamin gondolkodtam éppen.” “Félreálltál, letörölted?” – akartam kérdezni, de a tettesért szégyenkező arcát látva egyik ige sem jutott az eszembe. “Mifelénk fehér ember nem száll buszra, amikor kicsengetnek a közeli iskolákban” – folytatta monoton hangon. “A helyzet egyre rosszabb, amióta a környékünkön lakó bevándorlók maradék munkájukat is elvesztették. Tudod, a keleti bővítés óta én is már csak lengyeleket vagy magyarokat hívok, ha elromlik valami a házban.”

Ha holnap égnek az autók London külvárosaiban, ezek szerint arról is mi tehetünk majd. Mondom én, szálla vagyunk a világ szemében. Pedig a brit belügyminisztert nem is Sárközynek hívják. Egy módon azért javíthatnánk reputációnkon: mi lenne, ha megtanítanánk Maggie-t köpni?

Bécs, 2006 május

[Tetszik](#) [Megosztás](#) [Regisztrálj](#), hogy megnézd, mi tetszik az ismerőseidnek.

Kategória: Archivum | Rovat: - | Típus: -